

**PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET
UNIVERZITETA U KRAGUJEVCU
Kragujevac, Radoja Domanovića 12**

**P R A V I L N I K
O BEZBEDNOSTI I ZDRAVLJU NA RADU**

Kragujevac, 2022. god.

Univerzitet u Kragujevcu

PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET

Broj: 34

08.02.2022. године

Крагујевац

Na osnovu Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu čl. 3. i čl. 14. ("Sl. glasnik RS", br. 101/2005, 91/2015 i 113/2017-dr. zakon), poslodavac Prirodno-matematički fakultet u Kragujevcu, Dekan Fakulteta, dana 08.02.2022. godine, doneo je

**P R A V I L N I K
O BEZBEDNOSTI I ZDRAVLJU NA RADU**

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim aktom, u skladu sa Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu i drugim propisima iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, utvrđuju se prava, obaveze i odgovornosti u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca.

Član 2.

Bezbednost i zdravlje na radu jeste obezbeđivanje takvih uslova na radu kojima se, u najvećoj mogućoj meri, smanjuju povrede na radu, profesionalna oboljenja i oboljenja u vezi sa radom i koji pretežno stvaraju prepostavku za puno fizičko, psihičko i socijalno blagostanje zaposlenih.

Bezbednost i zdravlje na radu poslodavac obezbeđuje sprovodenjem preventivnih mera zasnovanih na primeni propisa u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, radnog prava, tehničkih propisa i standarda, propisa u oblasti zdravstvene zaštite, higijene rada, zdravstvenog osiguranja, penzijskog i invalidskog osiguranja i organizacije rada.

Član 3.

Pravo na bezbednost i zdravlje na radu kod poslodavca, imaju:

- zaposleni kod poslodavca, odnosno lica koja su u radnom odnosu kod poslodavca, kao i lica koja po bilo kom osnovu obavljaju rad ili se osposobljavaju za rad kod poslodavca i
- lica koja se zateknu u radnoj okolini radi obavljanja različitih poslova, ako je o njihovom prisustvu upoznat poslodavac.

Član 4.

Proces rada se organizuje i sprovodi tako da se zaposlenom obezbedi obavljanje poslova na radnom mestu i u radnoj okolini u kojima su sprovedene mere bezbednosti i zdravlja na radu.

Član 5.

Ovim Pravilnikom, utvrđuju se:

- prava, obaveze i odgovornosti u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu,
- preventivni i periodični pregledi i provere opreme za rad i ispitivanja uslova radne okoline,
- sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu,
- organizovanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu,
- osposobljavanje zaposlenih za bezbedan i zdrav rad,
- radna mesta sa povećanim rizikom i
- osposobljavanje zaposlenih za pružanje prve pomoći spasavanje i evakuaciju u slučaju opasnosti.

II PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI

Član 6.

Prava, obaveze i odgovornosti u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, koje se utvrđuju ovim Pravilnikom, odnose se na:

- posebna prava, obaveze i preventivne mere u vezi sa bezbednošću i zdravljem na radu mladih, zaposlenih žena za vreme trudnoće i zaposlene koja doji dete, osoba sa invaliditetom i profesionalno obolelih,
- obaveze i odgovornosti poslodavca, odnosno drugih odgovornih lica za sprovođenje propisanih mera bezbednosti i zdravlja na radu i
- prava i obaveze zaposlenih u sprovođenju mera bezbednosti i zdravlja na radu.

POSEBNA PRAVA, OBAVEZE I MERE ZA ZAŠTITU MLADIH, ŽENA I OSOBA SA INVALIDITETOM

Član 7.

Posebna prava, obaveze i mere u vezi sa bezbednošću i zdravljem na radu mladih (naročito u vezi sa njihovim duhovnim i telesnim razvojem), žena koje rade na radnom mestu sa povećanim rizikom koji bi mogao da im ugrozi ostvarivanje materinstva, zaposlenih žena za vreme trudnoće i zaposlene koja doji dete, osoba sa invaliditetom i profesionalno obolelih zaposlenih, uređuju se i utvrđuju zakonima, drugim propisima i ovim Pravilnikom.

POSEBNA PRAVA, OBAVEZE I MERE ZA ZAŠTITU MLADIH**Član 8.**

Radni odnos sa **licem mladim od 18 godina života može da se zasnuje uz pisanu saglasnost** roditelja, usvojioца ili staraoca, ako takav rad ne ugrožava njegovo zdravlje, moral i obrazovanje, odnosno ako takav rad nije zabranjen zakonom.

Lice mlade od 18 godina života može da zasnuje radni odnos samo na osnovu nalaza nadležnog zdravstvenog organa kojim se utvrđuje da je sposobno za obavljanje poslova za koje zasniva radni odnos i da takvi poslovi nisu štetni za njegovo zdravlje.

Troškove lekarskog pregleda za lica iz stava 2. ovog člana koja su na evidenciji nezaposlenih koju vodi republička organizacija nadležna za zapošljavanje - snosi ta organizacija.

Član 9.

Poslodavac je dužan da za sva radna mesta u radnoj okolini, na kojima rade mlađi izvrši procenu rizika od nastanka povreda i oštećenja zdravlja pre početka obavljanja poslova, kao i da izvrši delimičnu izmenu i dopunu akta o proceni rizika ukoliko je došlo do promene u obavljanju poslova, odnosno pojave novih opasnosti i štetnosti, vodeći računa o:

- prilagođavanju i organizaciji rada na radnom mestu,
- prirodi, stepenu i trajanju izloženosti fizičkim, biološkim i hemijskim štetnostima,
- načinu, obimu i korišćenju opreme za rad, mašina, uređaja i alata, i načina na koji se njima rukuje,
- utvrđivanju odgovarajućih radnih procesa i operacija i načina na koji se oni kombinuju (organizacija rada),
- nivou sposobljavanja za bezbedan i zdrav rad i pisanim instrukcijama i uputstvima koje dobijaju mlađi.

Član 10.

Ako se u postupku procene rizika utvrdi da postoji rizik za bezbednost, fizičko ili psihičko zdravlje ili razvoj mlađih poslodavac je dužan da obezbedi finansijska sredstva za praćenje zdravstvenog stanja mlađih koji se vrše na način, po postupku i u rokovima kao i prethodni i periodični lekarski pregledi zaposlenih na radnim mestima sa povećanim rizikom.

Član 11.

Poslodavac je dužan da obezbedi da zaposleni mlađi, njihovi zakonski zastupnici – roditelji ili staraoci budu u pisanoj formi obavešteni o rezultatima procene rizika na radnom mestu i o merama kojima se rizici otklanjavaju u cilju povećanja bezbednosti i zdravlja na radu.

Poslodavac je dužan da mlađima obezbedi rad na radnom mestu i u radnoj okolini na kojima su sprovedene mere za bezbedan i zdrav rad, posebno vodeći računa o specifičnim rizicima za mlađe.

Poslodavac je dužan da obezbedi da mladi budu zaštićeni od svih specifičnih rizika za njihovu bezbednost i zdravlje i razvoj koji su posledica njihovog nedostatka iskustva, nemanja svesti o postojećim ili mogućim rizicima ili činjenici da mladi još nisu potpuno zreli.

Član 12.

Zabranjeno je da se radno angažuju mladi na radnom mestu u radnoj okolini na kojima se obavlja rad:

- koji je objektivno iznad njihovih fizičkih ili psiholoških sposobnosti,
- koji uključuje štetno izlaganje opasnim materijama koje su otrovne, karcinogene, izazivaju nasledna genetska oštećenja ili oštećuju plod ili na bilo koji način hronično utiču na ljudski razvoj,
- koji uključuje štetno izlaganje zračenju,
- koji uključuje rizik od povreda za koje se može prepostaviti da ih mladi ne mogu prepoznati ili izbeći zbog svoje nedovoljne pažnje koju posvećuju bezbednosti ili nedostatka iskustva ili sposobljenosti,
- u kojem postoji rizik za zdravlje zbog ekstremne hladnoće ili vrućine ili buke ili vibracija.

POSEBNA PRAVA, OBAVEZE I MERE ZA ZAŠTITU ŽENA

Član 13.

Zaposlena žena za vreme trudnoće i zaposlena koja doji dete ne sme raditi na radnom mestu za koje je procenom rizika utvrđen rizik po bezbednost ili zdravlje od izlaganja štetnostima i radnim uslovima.

Zaposlena žena za vreme trudnoće i zaposlena koja doji dete, **ne može da radi na radnom mestu sa povećanim rizikom.**

Zaposlena žena za vreme trudnoće i zaposlena koja doji dete ne može da radi na poslovima koji su, po nalazu nadležnog zdravstvenog organa, štetni za njeno zdravlje i zdravlje deteta, a naročito na poslovima koji zahtevaju ručno prenošenje tereta, na kojima postoji mogućnost izloženosti fizičkim štetnostima (buka, vibracije, udarci), na kojima postoji mogućnost izloženosti štetnom zračenju ili ekstremnim temperaturama (hladnoći ili vrućini), nagli pokreti i promene položaja tela, putovanja pri radu, prsihički i fizički umor, izloženost biološkim štetnostima grupe 2, 3. i 4., izloženost opasnim hemijskim materijama i drugim procesima i radnim uslovima koji mogu ugroziti njeno zdravlje i zdravlje deteta.

Član 14.

Zaposlena žena za vreme trudnoće ne može da radi prekovremeno i noću, ako bi takav rad bio štetan za njeno zdravlje i zdravlje deteta, na osnovu nalaza nadležnog zdravstvenog organa.

Član 15.

Poslodavac je dužan da za sva radna mesta u radnoj okolini na kojima postoji mogućnost izlaganja štetnostima, procesima ili radnim uslovima, izvrši procenu svih rizika po bezbednost ili zdravlje i svih posledica na trudnoću ili dojenje koje mogu imati zaposlene.

Poslodavac je dužan da **zaposlenoj ženi za vreme trudnoće i zaposlenoj koja doji dete u pismenoj formi** dostavi obaveštenje o rezultatima procene rizika na radnom mestu i u radnoj okolini i o merama kojima se rizici otklanjaju u cilju povećanja bezbednosti i zdravlja na radu.

POSEBNA PRAVA, OBAVEZE I MERE ZA ZAŠTITU OSOBA SA INVALIDITETOM I PROFESIONALNO OBOLELIH LICA**Član 16.**

Poslodavac je dužan da **zaposlenoj osobi sa invaliditetom i profesionalno oboleлом zaposlenom obezbedi obavljanje poslova prema preostaloj radnoj sposobnosti**, odnosno obezbedi obavljanje drugog odgovarajućeg posla u skladu sa njegovim zdravstvenim sposobnostima.

Član 17.

Zaposleni, osoba sa invaliditetom i profesionalno obolelo lice ne može da radi na radnom mestu sa povećanim rizikom.

OBAVEZE I ODGOVORNOSTI POSLODAVCA I DRUGIH ODGOVORNIH LICA ZA SPROVOĐENJE BEZBEDNOSTI I ZDRAVLJA NA RADU**Član 18.**

Poslodavac i druga odgovorna lica koja neposredno organizuju i rukovode procesom rada odgovorni su za primenu zakona i drugih propisa iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Poslodavac i druga odgovorna lica su odgovorna za sprovođenje i obezbeđivanje mera za bezbednost i zdravlje na radu.

OBAVEZE I ODGOVORNOSTI POSLODAVCA**Član 19.**

Poslodavac je odgovoran za sprovođenje i unapređenje bezbednosti i zdravlja na radu.

Poslodavac organizuje poslove bezbednosti i zdravlja na radu saglasno tehničko-tehnološkim potrebama i obimu procesa rada, broju radnih smena, broju zaposlenih, raznovrsnosti delatnosti i nivoa rizika na radnom mestu i radnoj okolini.

Član 20.

Poslodavac je dužan da obezbedi zaposlenom rad na radnom mestu i u radnoj okolini u kojima su sprovedene mere bezbednosti i zdravlja na radu.

Poslodavac se ne oslobođa obaveza i odgovornosti u vezi sa primenom mera bezbednosti i zdravlja na radu određivanjem drugog lica ili prenošenjem svojih obaveza i odgovornosti na drugo lice.

Poslodavac je dužan da obezbedi da radni proces bude prilagođen telesnim i psihičkim mogućnostima zaposlenog, a radna okolina, sredstva za rad i lična zaštitna oprema budu uređeni, odnosno proizvedeni i obezbeđeni, da ne ugrožavaju bezbednost i zdravlje zaposlenog.

Poslodavac je dužan da obezbedi preventivne mere pre početka rada zaposlenog, u toku rada, kao i kod svake izmene tehnološkog postupka, izborom radnih i proizvodnih metoda kojima se obezbeđuje najveća moguća bezbednost i zaštita zdravlja na radu, zasnovana na primeni propisa u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, radnog prava, tehničkih propisa i standarda, propisa u oblasti zdravstvene zaštite, higijene rada, zdravstvenog, penzijskog i invalidskog osiguranja, i dr.

Poslodavac je dužan da obezbedi da sprovođenje mera bezbednosti i zdravlja na radu ne prouzrokuje finansijske obaveze za zaposlenog i predstavnika zaposlenih i ne utiče na njihov materijalni i socijalni položaj stečen na radu i u vezi sa radom.

Član 21.

Poslodavac je odgovoran za unapređivanje i sprovođenje bezbednosti i zdravlja na radu, a naročito da:

- pokrene postupak procene rizika na radnim mestima i u radnoj okolini donošenjem odluke o pokretanju postupka procene rizika,
- u pismenoj formi doneće akt o proceni rizika za sva radna mesta u radnoj okolini i utvrdi načine i mere za otklanjanje tih rizika,
- izmeni akt o proceni rizika u slučaju pojave svake nove opasnosti, promene nivoa rizika u procesu rada i drugim propisanim slučajevima,
- obezbedi preventivne mere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih i da za njihovu primenu obezbedi potrebna finansijska sredstva,
- organizuje poslove bezbednosti i zdravlja na radu, da aktom u pismenoj formi odredi lice za bezbednost i zdravlje na radu, u skladu sa zakonom, kao i da tom licu omogući nezavisno i samostalno obavljanje poslova i pristup svim potrebnim podacima,
- za obavljanje poslova zaštite zdravlja zaposlenih na radu angažuje službu medicine rada i obezbedi joj uslove za samostalno obavljanje poslova zaštite zdravlja zaposlenih,
- aktom o proceni rizika, na osnovu ocene službe medicine rada, odredi posebne zdravstvene uslove koje moraju ispunjavati zaposleni za obavljanje određenih poslova na radnom mestu u radnoj okolini ili za upotrebu pojedine opreme za rad.
- da zaposlenima omogući da biraju svog predstavnika za bezbednost i zdravlje na radu,
- da najmanje jednom predstavniku zaposlenih za bezbednost i zdravlje na radu omogući odsustvo sa rada u obavljanju poslova radnog mesta na koje je raspoređen u trajanju od najmanje pet časova rada mesečno s pravom na naknadu zarade koja se obračunava i isplaćuje u istom iznosu kao da je radio na poslovima radnog mesta, kao i da obezbedi

- tehničko-prostorne uslove u skladu sa prostornim i finansijskim mogućnostima, radi obavljanja aktivnosti predstavnika zaposlenih,
- predstavniku zaposlenih omogući uvid u sva akta vezana za bezbednost i zdravlje zaposlenih i ušeće u razmatranju svih pitanja koja se odnose na bezbednost i zdravlje na radu, da predlažu i budu konsultovani, kao i da ga upozna sa nalazima i predlozima mera zaštite i preventivnih mera ili preduzetim merama inspekcije rada i o preduzetim merama za bezbednost i zdravlje na radu,
 - na zahtev inspektora rada ili predstavnika zaposlenih dostavi izveštaj o stanju bezbednosti i zdravlja na radu zaposlenih, kao i o sprovedenim merama u ovoj oblasti,
 - da organizuje nabavku i izdavanje na upotrebu sredstva i/ili opreme za ličnu zaštitu na radu u skladu sa aktom o proceni rizika i vrši kontrolu njihove upotrebe u skladu sa namenom,
 - obezbeđuje, da na osnovu akta o proceni rizika i ocene službe medicine rada, zaposleni izvrše propisane lekarske pregledne zaposlenih koji podležu takvoj obavezi,
 - zaposlenog, za koga se u postupku periodičnog lekarskog pregleda utvrdi da ne ispunjava propisane zdravstvene uslove za obavljanje poslova na radnom mestu sa povećanim rizikom, prenesti na drugo radno mesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima,
 - angažuje pravno lice sa licencom radi sprovodenja preventivnih i periodičnih pregleda i provere opreme za rad i ispitivanja uslova radne okoline,
 - da zaposlenima da na korišćenje opremu za rad i sredstvo i opremu za ličnu zaštitu na radu, samo ako su usaglašeni sa propisanim tehničkim zahtevima, ako je njihova usaglašenost ocenjena prema propisanom postupku, ako su označeni u skladu sa propisima i ako ih prate propisane isprave o usaglašenosti i druga propisana dokumentacija i da obezbedi prevod dokumentacije na jeziku koji zaposleni razume,
 - da obezbedi zaposlenima uputstva za bezbedan rad po propisima o bezbednosti i zdravlju na radu za korišćenje opreme za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu,
 - obezbedi održavanje sredstava za rad u ispravnom stanju i organizuje vođenje evidencije o održavanju,
 - izvrši osposobljavanje zaposlenog za bezbedan i zdrav rad kod zasnivanja radnog odnosa, odnosno drugog radnog angažovanja, premeštaja na druge poslove, prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad, ili promene opreme za rad kao i kod promene procesa rada koji može prouzrokovati promenu mera za bezbedan i zdrav rad,
 - osposobljavanje za bezbedan i zdrav rad zaposlenog bude prilagođeno specifičnostima njegovog radnog mesta i sprovodi se po programu, čiji sadržaj kada je to potrebno, mora da se obnavlja i menja,
 - organizuje periodičnu proveru osposobljenosti za bezbedan i zdrav rad zaposlenog koji radi na radnom mestu sa povećanim rizikom najkasnije u roku od jedne godine od dana prethodne provere, a na ostalim radnim mestima najkasnije u roku od četiri godine od dana prethodne provere,
 - omogući da se osposobljavanje za bezbedan i zdrav rad obavlja na jeziku koji zaposleni razume i prilagođava mogućnostima i sposobnostima osoba sa invaliditetom,

- angažuje službu medicine rada radi osposobljavanja odgovarajućeg broja zaposlenih za pružanje prve pomoći, spasavanje i evakuaciju u slučaju opasnosti, i odobrava osposobljavanje određenog broja zaposlenih za pružanja prve pomoći, spasavanje i evakuaciju u slučaju opasnosti (najmanje 2% od ukupnog broja zaposlenih u jednoj radnoj smeni) i organizuje pružanje prve pomoći povređenom ili naglo obolelom licu,
- obezbedi mere zaštite od požara, spasavanje i evakuaciju u skladu sa posebnim zakonom,
- da odmah, od nastanka, usmeno i u pismenoj formi prijavi nadležnoj inspekciji rada izvođenje radova radi otklanjanja velikih kvarova ili havarija na objektu, koji mogu da ugroze funkcionisanje tehničko-tehnoloških sistema ili obavljanje delatnosti,
- da o svakoj smrtnoj, teškoj, ili kolektivnoj povredi na radu, odnosno povredi na radu zbog koje je zaposleni nije sposoban za rad duže od tri uzastopna radna dana, kao i opasnu pojavu koja bi mogla da ugrozi bezbednost i zdravlje zaposlenih odmah, a najkasnije u roku od 24 časa od nastanka, obaveštava lice za bezbednost i zdravlje na radu i u dogovoru sa njim izveštava usmenim i pisanim putem nadležnu inspekciju rada i organe unutrašnjih poslova,
- najkasnije u roku od tri uzastopna radna dana od dana saznanja, nadležnoj inspekciji rada prijavljuje profesionalno oboljenje i
- donosi akta, naloge, naredbe, odluke i druge instrukcije u vezi sa bezbednošću i zdravljem na radu.

Član 22.

Poslodavac je dužan da obezbedi zaposlenom ličnu zaštitu opremu koja mora da:

- bude izrađena u skladu sa propisima o bezbednosti proizvoda,
- odgovara postojećim uslovima na radnom mestu i u radnoj okolini,
- bude namenski izrađena za otklanjanje ili smanjenje rizika na radnom mestu i kao takva ne sme da povećava postojeće ili proizvede nove rizike za bezbednost i zdravlje zaposlenih,
- odgovara specifičnim ergonomskim zahtevima na radnom mestu i zdravstvenom stanju zaposlenog,
- bude tako izrađena da ih zaposleni može pravilno i na jednostavan način koristiti i posle podešavanja, popravke, dorade i sl.,
- bude međusobno prilagodljiva i da pri tome efikasno štite zaposlenog od opasnosti i štetnosti kojima je izložen na radu u situaciji kada zaposleni, zbog više opasnosti i štetnosti kojima je izložen, mora koristiti istovremeno različita sredstva i/ili opremu za ličnu zaštitu na radu.

Poslodavac je dužan da:

- odredi ličnu zaštitu opremu na osnovu procene rizika od nastanka povreda i oštećenja zdravlja zaposlenih, odnosno prepoznatih i utvrđenih opasnosti i štetnosti kojima su zaposleni izloženi na radnom mestu i u radnoj okolini,
- pri davanju na korišćenje lične zaštitne opreme zaposlenom, poštuje načelo prema kome je lična zaštitna oprema na radu namenjena za njegovo lično korišćenje,
- obezbedi da korišćenje lične zaštitne opreme ne prouzrokuje finansijske obaveze za zaposlene,

- se zaposlenom na korišćenje da samo ispravna lična zaštitna oprema, pri čemu potrebnim čuvanjem, održavanjem, popravkama i zamenama obezbeđuje zadovoljavajuće higijensko stanje lične zaštitne opreme,
- blagovremeno i pre početka korišćenja lične zaštitne opreme, upozna zaposlenog sa rizicima od nastanka povreda i oštećenja zdravlja, zbog kojih ima obavezu da koristi datu ličnu zaštitnu opremu,
- teorijski i praktično osposobi zaposlene za pravilno korišćenje lične zaštitne opreme.

Član 23.

Poslodavac je dužan da:

- preduzme odgovarajuće organizacione mere ili da koristi odgovarajuća sredstva, a naročito opremu za rad na mehanizovani pogon da bi izbegao ručno prenošenje tereta,
- gde nije moguće izbeći ručno prenošenje tereta, preduzme odgovarajuće organizacione mere, koristi odgovarajuća sredstva ili da obezbedi zaposlenima korišćenje takvih sredstava sa ciljem da se otkloni ili smanji rizik od nastanka povrede ili oboljenja kičmenog stuba koji nastaje pri ručnom prenošenju tereta,
- obezbedi da radni proces bude prilagođen telesnim i psihičkim mogućnostima zaposlenog, odnosno da pri raspoređivanju zaposlenog na poslove na kojima se ručno prenošenje tereta nije moglo izbeći uzme u obzir individualne faktore rizika za te zaposlene,
- u slučaju kada se ručno prenošenje tereta ne može izbeći, organizuje obavljanje poslova tako da zaposleni podižu ili nose teret čija masa ne prelazi odgovarajuću vrednost u skladu sa starosnim granicama zaposlenih, pa tako je za muškarce najveća masa dozvoljenog tereta:
 - od 15 do 19 godina - do 35 kg,
 - od 19 do 45 godina - do 50 kg,
 - preko 45 godina do 40kg.

Za žene:

- od 15 do 19 godina do 10 kg,
- od 19 do 45 godina do 25 kg,
- preko 45 godina do 15 kg,
- u slučaju kada se ručno prenošenje tereta ne može izbeći, organizuje obavljanje poslova tako da trudnice ne obavljaju poslove ručnog prenošenja tereta.

Član 24.

Poslodavac je dužan da:

- uzimajući u obzir procenu rizika, obezbedi i istakne oznake za bezbednost i/ili zdravlje na radu tamo gde rizik, odnosno opasnosti i štetnosti nisu mogli da budu otklonjeni ili smanjeni primenom mera bezbednosti i zdravlja na radu.

Član 25.

Na radnim mestima u zatvorenom prostoru mora da bude obezbeđena dovoljna količina svežeg vazduha, uzimajući u obzir radne metode i aktivnosti, odnosno poslove koji se obavljaju u procesu rada i fizičke napore koji se zahtevaju od zaposlenih.

Ako se koriste uređaji za klimatizaciju ili ventilaciju, rad tih uređaja ne sme izazivati neprijatnost zaposlenima usled povećane brzine strujanja vazduha.

Član 26.

U toku rada temperatura u radnim i pomoćnim prostorijama u kojima se nalaze radna mesta mora da bude odgovarajuća, u zavisnosti od metoda rada i aktivnosti, kao i od fizičkog opterećenja zaposlenih, osim na radnim mestima na kojima je uslovljena tehnološkim procesom.

Temperatura u prostorijama za odmor, prostorijama za zaposlene koji su na dužnosti, u sanitarnim prostorijama i prostorijama za pružanje prve pomoći mora da bude odgovarajuća skladu sa namenom tih prostorija.

Prozori, krovni prozori i staklene pregrade moraju da budu izvedeni tako da sprečavaju prekomerno dejstvo sunčeve svetlosti na radnom mestu u zavisnosti od prirode poslova.

Član 27.

Saobraćajne površine, uključujući stepeništa, nepokretne leštve, mesta za utovar i istovar, moraju biti razmešteni i izgrađeni tako da se obezbedi jednostavan, bezbedan i odgovarajući pristup licima i vozilima na način da zaposleni koji rade u blizini tih saobraćajnih površina ne budu izloženi opasnostima.

Dimenzije saobraćajnih površina za kretanje lica i/ili prevoz robe moraju da budu određene u zavisnosti od broja mogućih korisnika i vrste aktivnosti koje se obavljaju.

Ako se saobraćajne površine koriste za kretanje vozila, mora se obezbediti dovoljno širok i bezbedan prolaz za kretanje lica.

Član 28.

Mesta za utovar i istovar moraju da odgovaraju dimenzijama tereta kojim se manipuliše.

Mesta za utovar i istovar moraju da imaju strukturu i stabilnost koji odgovaraju njihovoj nameni.

Saobraćajne površine ka mestima za utovar i istovar moraju da budu očišćene od leda i snega i posute peskom ili šljunkom.

Brzina kretanja vozila na mestima za utovar i istovar i saobraćajnim površinama ka njima ne sme biti veća od 10 km/h, a u zatvorenim magacinima i skladištima ne sme biti veća od 5 km/h.

Član 29.

Poslodavac je dužan da primenjuje preventivne mere za bezbednost i zdravlje na radu prilikom obavljanja svake aktivnosti koja uključuje opasne hemijske materije, u skladu sa Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu i odredbama ovog pravilnika.

Poslodavac je dužan da, rizik od nastanka povreda i/ili oštećenja zdravlja zaposlenog na radnom mestu koje uključuje hemijske materije spriči, otkloni ili smanji na najmanju moguću meru:

- 1) planiranjem i organizacijom sistema rada na radnom mestu;
- 2) obezbeđivanjem odgovarajuće opreme za rad sa hemijskim materijama, kao i uvođenjem postupaka održavanja koji osiguravaju bezbednost i zdravlje zaposlenog;
- 3) smanjenjem na minimum broja zaposlenih koji su izloženi ili mogu da budu izloženi

- opasnim hemijskim materijama;
- 4) smanjenjem trajanja i intenziteta izloženosti na minimum;
 - 5) primenom odgovarajućih higijenskih mera;
 - 6) smanjenjem količine hemijskih materija prisutnih na radnom mestu na minimum potrebnih za tu vrstu aktivnosti;
 - 7) utvrđivanjem odgovarajućih radnih postupaka uključujući i uputstva za bezbedno rukovanje, skladištenje, i transport opasnih hemijskih materija i otpada koji sadrži takve hemijske materije u okviru radnog mesta.

Član 30.

Poslodavac je dužan da zaposleni i/ili njihovi predstavnici za bezbednost i zdravlje na radu budu:

- 1) informisani o podacima dobijenim na osnovu akta o proceni rizika, sprovedenog u smislu člana 5. ovog pravilnika, i informisani o izmenama i dopunama akta o proceni rizika kada dođe do značajnih promena u procesu rada;
- 2) informisani o opasnim hemijskim materijama koje se javljaju na radnom mestu, vrsti i nazivu tih materija, riziku od nastanka povreda na radu ili oštećenja zdravlja zaposlenih, obavezujućim graničnim vrednostima izloženosti na radnom mestu i drugim zakonskim odredbama;
- 3) informisani i sposobljeni za bezbedan i zdrav rad i upoznati sa odgovarajućim mera za sprečavanje, otklanjanje ili smanjivanje rizika od povreda na radu ili oštećenja zdravlja, koje treba da preduzmu da ne bi ugrozili svoju bezbednost i zdravlje kao i bezbednost i zdravlje drugih lica na radnom mestu;
- 4) informisani gde se nalaze svi bezbednosni listovi (safety data sheet) dostavljeni od snabdevača.

Poslodavac može zaposlenima dati na korišćenje opasne hemijske materije i druge hemijske materije za koje je propisana obaveza izrade i dostavljanja bezbednosnog lista, samo ako mu je uz hemijsku materiju učinio dostupnim bezbednosni list na srpskom jeziku, u skladu sa propisima kojima se uređuju hemikalije, kao i ako je obezbedio sve mere koje proizilaze iz sadržaja bezbednosnog lista (čl. 24a Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu „Sl. gl. RS“ br. 101/05 i 91/15).

Član 31.

Poslodavac je dužan da uzimajući u obzir savremena tehnička rešenja i dostupnost mera za kontrolu rizika na njegovom izvoru, polazeći od načela primene preventivnih mera, rizik koji nastaje usled izloženosti zaposlenih buci otkloni ili da ih smanji na najmanju moguću meru i pri tome je dužan da uzme u obzir:

- 1) druge metode rada čijom primenom se smanjuje izloženost buci;
- 2) izbor odgovarajuće opreme za rad koja s obzirom na poslove koje zaposleni obavlja emituje najmanju moguću buku, uključujući i mogućnost da se zaposlenom stave na raspolažanje druga sredstva sa ciljem da se ograniči ili smanji izloženost buci;
- 3) projektovanje i raspored radnih mesta;
- 4) informisanje i sposobljavanje zaposlenih za bezbedan i zdrav rad sa ciljem da se zaposleni upoznaju sa pravilnim korišćenjem opreme za rad kako bi se njihova izloženost buci svela na najmanju moguću meru;
- 5) smanjenje buke primenom tehničkih sredstava, i to:
 - (1) smanjenje buke u vazduhu štitnicima, ogradama, zvučno-apsorpcionim pokrivačima i dr.,
 - (2) smanjenje buke nastale u konstrukcijama prigušenjem ili izolacijom;
- 6) odgovarajuće programe održavanja radnog mesta i opreme za rad;

- 7) smanjenje izloženosti buci primenom organizacionih mera, i to:
- (1) ograničavanje trajanja i intenziteta izloženosti,
 - (2) raspored rada koji sadrži odgovarajuće vreme odmora.

Poslodavac je dužan da, ukoliko se u postupku procene rizika utvrdi da je akcionala vrednosti izloženosti buci prekoračena, aktom o proceni rizika utvrđeni tehničke i/ili organizacione mera čija primene treba da obezbedi smanjenje izloženosti zaposlenih buci.

Poslodavac je dužan da radna mesta, za koja je na osnovu procene rizika utvrđeno da postoji mogućnost da akcionala vrednost izloženosti buci bude prekoračena, obeleži oznakama za bezbednost i zdravlje na radu, kao i da taj prostor razgraniči i obezbedi od pristupa zaposlenih koji ne rade na tim radnim mestima.

Poslodavac je dužan da obezbedi da u prostorijama za odmor buka bude svedena na nivo koji je u skladu sa njihovom namenom i uslovima korišćenja.

Poslodavac je dužan da prilagodi mere za bezbednost i zdravlje na radu koje se odnose na smanjenje izloženosti buci zahtevima zaposlenih koji pripadaju osetljivim grupama sa aspekta bezbednosti i zdravlja na radu.

Poslodavac je dužan da, u situaciji kada se rizik usled izloženosti zaposlenih buci ne može smanjiti primenom drugih mera za bezbedan i zdrav rad, omogući zaposlenom korišćenje odgovarajućih sredstava i opreme za zaštitu sluha, i to:

- 1) kada je izloženost veća od akcionalne vrednosti izloženosti buci poslodavac je dužan da sredstva i opremu za zaštitu sluha učini dostupnim zaposlenima;
- 2) kada je izloženost jednaka ili veća od granične vrednosti izloženosti buci poslodavac je dužan da na korišćenje zaposlenom sredstva i opremu za zaštitu sluha.

Poslodavac je dužan da sredstva i opremu za zaštitu sluha proceni tako da se rizik od nastanka oštećenja sluha otkloni ili smanji na najmanju moguću meru.

Poslodavac je dužan da izloženost zaposlenih buci svede na najmanju moguću vrednost, a u svakom slučaju na vrednost koja je manja od granične vrednosti izloženosti buci.

Poslodavac je dužan da što je moguće pre, ukoliko je i pored primene preventivnih mera izloženost veća od granične vrednosti izloženosti buci, preduzme odgovarajuće mere tako da smanji izloženost ispod granične vrednosti izloženosti buci, utvrđi razloge zbog kojih je došlo do prekoračenja granične vrednosti izloženosti buci i da koriguje primenu mera sa ciljem da se spreči da se prekoračenje granične vrednosti izloženosti buci ponovi.

Poslodavac je dužan da zaposlenima koji jesu izloženi buci čija je vrednost jednaka ili veća od akcionalne vrednosti izloženosti buci ili njihovim predstavnicima za bezbednost i zdravlje na radu obezbedi sve informacije o merama koje se preduzimaju sa ciljem ostvarenja bezbednih i zdravih uslova rada pri izlaganju buci, kao i da te zaposlene u toku osposobljavanja za bezbedan i zdrav rad upozna sa svim vrstama rizika koji nastaju pri izlaganju buci.

Poslodavac je dužan da, poštujući tehnički napredak i moguće mere za otklanjanje rizika na izvoru, a uzimajući u obzir načela obezbeđivanja preventivnih mera u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, rizike od izloženosti mehaničkim vibracijama otklanja na izvoru ili smanji na najmanji mogući nivo.

Član 32.

Poslodavac je dužan da odmah doneše i sproveđe plan tehničkih i/ili organizacionih mera za smanjenje izloženosti mehaničkim vibracijama i drugim povezanim rizicima, uzimajući u obzir naročito:

- 1) druge metode rada kojima se obezbeđuje manja izloženost mehaničkim vibracijama;
- 2) izbor odgovarajuće opreme za rad na kojoj su primenjeni ergonomski zahtevi i koja s obzirom na poslove koje treba obaviti, prouzrokuje najmanje moguće mehaničke vibracije;
- 3) obezbeđenje dodatne opreme koja smanjuje rizik prouzrokovani mehaničkim vibracijama, kao što su sedišta koja efektivno smanjuju vibracije celog tela i rukohvati koji smanjuju vibracije koje se prenose na sistem šaka-ruka;
- 4) odgovarajuće postupke održavanja opreme za rad, radnog mesta i s njim povezana radna mesta;
- 5) projektovanje i raspored radnih mesta;
- 6) informisanje i osposobljavanje zaposlenih za bezbedan i zdrav rad za korišćenje opreme za rad u cilju smanjenja izloženosti na najmanju moguću meru;
- 7) ograničenje trajanja i intenziteta izloženosti;
- 8) radni raspored sa odgovarajućim periodima odmora;
- 9) obezbeđivanje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu zaposlenih izloženih hladnoći i vlazi.

Poslodavac je dužan da obezbedi da zaposleni ni u kom slučaju ne budu izloženi mehaničkim vibracijama iznad graničnih vrednosti izloženosti.

Ako i pored mera koje preduzima poslodavac izloženost zaposlenih prelazi granične vrednosti, poslodavac je dužan da odmah sproveđe sve posebne, odnosno dodatne preventivne mere za bezbedan i zdrav rad, kako bi izloženost bila ispod granične vrednosti.

Poslodavac je dužan da što je moguće pre, ukoliko je izloženost veća od granične vrednosti izloženosti mehaničkim vibracijama, utvrdi razloge zbog kojih je došlo do prekoračenja granične vrednosti izloženosti i da na odgovarajući način prilagodi preventivne mere za bezbednost i zdravlje na radu kako bi sprečio ponovo prekoračenje granične vrednosti izloženosti mehaničkim vibracijama.

Poslodavac je dužan da zaposlenima koji su na radnom mestu izloženi riziku usled dejstva mehaničkih vibracija obezbedi informacije i osposobljavanje za bezbedan i zdrav rad uz primenu preventivnih mera.

Član 33.

Poslodavac je dužan da zaposlenima ili njihovim predstavnicima za bezbednost i zdravlje na radu obezbedi sve informacije koje se odnose na bezbednost i zdravlje na radu, a naročito o meraima koje se preduzimaju u cilju ostvarivanja bezbednih i zdravih uslova za rad pri izlaganju biološkim štetnostima, putem uputstava ili instrukcija.

Poslodavac je dužan da na radnom mestu u radnoj okolini obezbedi pisane instrukcije ili uputstva i ako je potrebno, da istakne obaveštenja koja sadrže procedure koje treba sprovesti u slučaju:

- 1) povrede na radu ili opasne pojave u vezi sa rukovanjem biološkim štetnostima;
- 2) rukovanja biološkim štetnostima grupe 4.

Poslodavac je dužan da obezbedi zaposlenom, koji obavlja poslove pri kojima jeste ili može biti izložen biološkim štetnostima, rad pri kojem su sprovedene mere bezbednosti i zdravlja na radu, a naročito obezbedi da:

- 1) zaposleni ne konzumiraju hranu ili tečnost u radnom prostoru u kojem postoji rizik od kontaminacije biološkim štetnostima;
- 2) je zaposlenima obezbeđena odgovarajuća zaštitna odeća ili druga odgovarajuća sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu;
- 3) su zaposlenima obezbeđene odgovarajuće prostorije sa umivaonicima u kojima se nalaze antiseptička sredstva za pranje očiju i/ili kože
- 4) se sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu:
 - odlažu u za to određeno mesto
 - redovnim čišćenjem održavaju na zadovoljavajućem higijenskom stanju nakon svakog korišćenja
 - popravljaju ili zamenuju pre korišćenja ukoliko su oštećena.

Sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu uključujući zaštitnu odeću iz stava 1 ovog člana i radno odelo, koji se mogu kontaminirati biološkim štetnostima, moraju se skinuti pre napuštanja radnog prostora i odvojiti od druge odeće pre čišćenja.

Poslodavac je dužan da obezbedi da sprovodenje mera iz stava 1 i 3 ovog člana ne prouzrokuje finansijske obaveze za zaposlene.

U toku epidemije, obavezna je upotreba zaštitnih medicinskih maski za jednokratnu upotrebu; ograničenje broj lica i držanje distance; dezinfekcija radnih prostorija i površina; obavezna dezinfekcija obuće; održavanje lične higijene; dovoljne količine sapuna, ubrusa, tekuće vode i dezinfekciona sredstva za pranje ruku na bazi alkohola.

LICE ZA BEZBEDNOST I ZDRAVLJE NA RADU

Član 34.

Lice za bezbednost i zdravlje na radu obavlja poslove u skladu sa Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu, a naročito:

- sprovodi postupak procene rizika,
- vrši kontrolu i daje savete poslodavcu u planiranju, izboru, korišćenju i održavanju sredstava za rad, opasnih materija i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu,
- učestvuje u opremanju i uređivanju radnog mesta u cilju obezbeđivanja bezbednih i zdravih uslova rada,
- organizuje preventivna i periodična ispitivanja uslova radne okoline,
- organizuje preventivne i periodične pregledе i provere opreme za rad,
- predlaže mere za poboljšanje uslova rada, naročito na radnom mestu sa povećanim rizikom,
- svakodnevno prati i kontroliše primenu mera za bezbednost i zdravlje kod poslodavca,

- prati stanje u vezi sa povredama na radu i profesionalnim oboljenjima, kao i bolestima u vezi sa radom, učestvuje u utvrđivanju njihovih uzroka i priprema izveštaje sa predlozima mera za njihovo otklanjanje,
- priprema i sprovodi osposobljavanje zaposlenih za bezbedan i zdrav rad,
- priprema uputstva za bezbedan rad i kontroliše njihovu primenu,
- zabranjuje rad na radnom mestu ili upotrebu sredstva za rad, u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život ili zdravlje zaposlenog,
- sarađuje i koordinira rad sa službom medicine rada po svim pitanjima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu i
- vodi evidencije u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu kod poslodavca.

Lice za bezbednost i zdravlje na radu dužno je da u pismenoj formi izvesti poslodavca i predstavnika zaposlenih o zabrani rada iz stava 1. tačka 11) ovog člana.

Ako poslodavac, i pored zabrane rada u smislu stava 1. tačka 11) ovog člana, naloži zaposlenom da nastavi rad, lice za bezbednost i zdravlje na radu dužno je da o tome odmah izvesti nadležnu inspekciiju rada.

Lice za bezbednost i zdravlje na radu je dužno da kontinuirano usavršava znanja u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

PRAVA I OBAVEZE ZAPOSLENIH

Član 35.

Zaposleni je dužan:

- da primenjuje propisane mere za bezbedan i zdrav rad, da namenski koristi sredstva za rad, da koristi propisana sredstva i ličnu zaštitnu opremu i da se njima pažljivo rukuje da ne bi ugrozio svoju bezbednost i zdravlje i bezbednost i zdravlje drugih lica,
- da pre početka rada pregleda svoje radno mesto i sredstva za rad koja koristi, kao i ličnu zaštitnu opremu i da u slučaju uočenih nedostataka odmah izvesti svog neposrednog rukovodioca,
- da pre napuštanja radnog mesta, radno mesto i sredstva za rad ostavi u čistom i urednom stanju,
- da se pre početka rada upozna sa merama bezbednosti i zdravlja na radu na poslovima ili radnom mestu na koje je određen, kao i da se osposebi za njihovo sprovođenje,
- da odmah, u skladu sa svojim saznanjima, obavesti svog neposrednog rukovodioca o nepravilnostima ili drugoj pojavi koja bi na radnom mestu mogla da ugrozi njegovu bezbednost i zdravlje ili bezbednost i zdravlje drugih zaposlenih,
- da obavi lekarski pregled na koji se upućuje ako radi na radnom mestu sa povećanim rizikom ili podleže takvoj obavezi na osnovu drugih propisa iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu,
- da obavlja poslove iz svog delokruga rada i da ne upravlja opremom za rad za koju nije određen,

- da poštije i da se ponaša u skladu sa vidno istaknutim oznakama za bezbednost i/ili zdravlje na radu,
- da pri stupanju na rad, prvo obezbedi radno mesto i nakon toga otpočne sa radom na istom mestu.

Član 36.

Zaposleni ima pravo:

- da poslodavcu, Licu za bezbednost i zdravlje na radu i rukovodiocu daje predloge, primedbe i obaveštenja o pitanjima bezbednosti i zdravlja na radu,
- da se u skladu sa zakonom, kada smatra da nisu sprovedene odgovarajuće mere za bezbednost i zdravlje, obrati nadležnoj inspekциji rada,
- da kada mu preti neposredna opasnost po život ili zdravlje, preduzme odgovarajuće mere u skladu sa svojim znanjem i tehničkim sredstvima koja mu stoje na raspolaganju i da prestane da radi, napusti radno mesto, radni proces, odnosno radnu okolinu.

Zaposlenom je zabranjeno da samovoljno isključuje, menja ili uklanja bezbednosne uređaje na sredstvima za rad.

Član 37.

Zaposleni ima pravo da odbije da radi:

- ako mu preti neposredna opasnost po život i zdravlje zbog toga što nisu sprovedene propisane mere za bezbednost i zdravlje na radu, na radnom mestu na koje je određen,
- ako mu poslodavac nije obezedio propisani lekarski pregled ili ako se na lekarskom pregledu utvrdi da ne ispunjava propisane zdravstvene uslove za rad na radnom mestu sa povećanim rizikom,
- ako u toku osposobljavanja za bezbedan i zdrav rad nije upoznat sa svim vrstama rizika i merama za njihovo otklanjanje, na poslovima ili na radnom mestu na koje je određen,
- duže od punog radnog vremena ako bi, prema oceni službe medicine rada, takav rad mogao da pogorša njegovo zdravstveno stanje,
- na sredstvu za rad na kojem nisu primenjene propisane mere za bezbednost i zdravlje ne radu.

III PREVENTIVNI I PERIODIČNI PREGLEDI I PROVERE OPREME ZA RAD I ISPITIVANJE USLOVA RADNE OKOLINE

PREVENTIVNI I PERIODIČNI PREGLEDI I PROVERE OPREME ZA RAD

Član 38.

U cilju utvrđivanja da li korišćenje opreme za rad predstavlja određeni rizik za bezbednost i zdravlje na radu zaposlenih i da li su primenjene propisane mere bezbednosti i zdravlja na radu, vrše se pregledi i provere ispravnosti, odnosno održavanje u ispravnom stanju opreme za rad koje se koriste kod poslodavca na način i u rokovima utvrđenim uputstvom proizvođača, tehničkim propisima, standardima i na osnovu procene rizika.

Ako uputstvom proizvođača, tehničkim propisima i standardom nisu predviđeni drugi rokovi pregleda i provere opreme za rad, pregled i provera vrše se:

- pre prve upotrebe,
- posle rekonstrukcije ili havarije,
- pre korišćenja na novom mestu rada, odnosno pre upotrebe ako je oprema za rad premeštana sa jednog na drugo mesto rada i
- najkasnije u roku utvrđenim procenom rizika.

PREVENTIVNA I PERIODIČNA ISPITIVANJA USLOVA RADNE OKOLINE

Član 39.

Preventivnim i periodičnim ispitivanjima uslova radne okoline proverava se da li su na radnom mestu u radnoj okolini primenje propisane mere bezbednosti i zdravlja na radu, u skladu sa tehničkim propisima i standardima.

ISPITIVANJE MIKROKLIME

Član 40.

Ispitivanje mikroklime vrši se na radnim mestima u radnoj okolini u kojoj se obavlja proces rada, odnosno u kojoj se zaposleni kreću, ili zadržavaju duže od dva sata u toku radne smene.

Ispitivanja mikroklime vrše se u letnjem i zimskom periodu, a ne vrše se u prostorijama u kojima tehnološki postupak uslovljava određene klimatske uslove. Ispitivanja mikroklime u letnjem periodu vrši se kad je spoljna temperatura iznad 25 °C, a u zimskom periodu kad je spoljna temperatura ispod 5°C.

ISPITIVANJE OSVETLJENOSTI

Član 41.

Ispitivanje osvetljenosti vrši se na radnom mestu i u radnoj okolini pri normalnom korišćenju svetlosnih izvora (prirodni i veštački).

Postojeće svetlosne izvore treba održavati uvek u ispravnom stanju.

Član 42.

Preventivna ispitivanja uslova radne okoline obavljaju se u roku od šest meseci od početka radnog procesa, odnosno tehnološkog procesa, rekonstrukcije objekta u kom se obavlja radni proces (uredaja za grejanje, ventilaciju ili klimatizaciju i sl.) ili zamene tehničkih kapaciteta kojima se menjaju uslovi rada.

Periodična ispitivanja uslova radne okoline obavljaju se na radnom mestu i u radnoj okolini u roku od tri godine od dana prethodnog ispitivanja.

Pregled i ispitivanja vrši pravno lice sa licencom.

IV PREGLED I ISPITIVANJE SREDSTAVA ZA RAD**PREGLED I ISPITIVANJE ELEKTRIČNIH INSTALACIJA****Član 43.**

U cilju obezbeđivanja bezbednih i zdravih uslova rada i zaštite od opasnog dejstva električne struje, vrši se pregled i ispitivanje električnih instalacija objekata poslodavca koji su vlasnici ili korisnici tih objekata.

Pregled i ispitivanje električnih instalacija poslovnih objekata vrši se:

1. pre puštanja u pogon električnih instalacija,
2. nakon rekonstrukcija električnih instalacija i
3. periodično (po preporuci ovlašćene institucije za vršenje pregleda i ispitivanja električnih instalacija).

Član 44.

Pregled električne instalacije vrši se kad je ona isključena, a sastoji se iz proveravanja:

- zaštite od električnog udara, uključujući merenje razmaka kod zaštite preprekama ili kućištima, pregradama ili postavljanjem opreme van dohvata ruke;
- mera zaštite od širenja vatre i od termičkih uticaja provodnika prema trajno dozvoljenim vrednostima struje i dozvoljenom padu napona (ako nije izvršena revizija projekta);
- izbora i podešenosti zaštitnih uređaja i uređaja za nadzor;
- ispravnosti postavljanja odgovarajućih rasklopnih uređaja u pogledu rastavnog razmaka;
- izbora opreme i mera zaštite prema spoljašnjim uticajima;
- raspoznavanja neutralnog i zaštitnog provodnika;
- prisustva šema, tablica sa upozorenjima ili sličnih informacija;
- raspoznavanja strujnih kola, osigurača, sklopki, stezaljki i druge opreme;
- spajanja provodnika;
- pristupačnosti i raspoloživosti prostora za rad i održavanje.

Član 45.

Opšta ispitivanja izvode se prema sledećem redosledu:

- neprekidnost zaštitnog provodnika i glavnog i dodatnog provodnika za izjednačenje potencijala;
- otpornost izolacije električne instalacije;
- zaštita električnim odvajanjem električne instalacije;
- otpornost poda i zidova;
- automatsko isključenje napajanja;
- dopunsko izjednačenje potencijala;
- funkcionalnost.

Ako se pri ispitivanju iskaže neusaglašenost sa odgovarajućim odredbama Pravilnika o tehničkim normativima za električne instalacije niskog napona ("Službeni list SFRJ", br. 53/88, 54/88, 28/95), ispitivanja se moraju ponoviti posle ispravljanja grešaka.

Preporučeni rok periodičnog pregleda i ispitivanja: **3 godine od prethodnog ispitivanja.**
Pregled i ispitivanje električnih instalacija vrši pravno lice sa licencom.

V LIČNA ZAŠTITNA OPREMA

Član 46.

Poslodavac je dužan da obezbedi zaposlenima na korišćenje ličnu zaštitnu opremu.

Poslodavac je dužan da aktom o proceni rizika utvrdi koja lična zaštitna oprema pripada zaposlenom za vreme obavljanja poslova na određenom radnom mestu.

Poslodavac je dužan da zaposlenom izda na upotrebu ličnu zaštitnu opremu, u skladu sa procenom rizika, samo ukoliko je usaglašena sa propisanim tehničkim zahtevima, ako je njena usaglašenost ocenjena prema propisanom postupku, ako je označena u skladu sa propisima i ako je prate propisane isprave o usaglašenosti i druga propisana dokumentacija.

Član 47.

Predviđeni rok korišćenja i izdavanja navedene lične zaštitne opreme, je promenljiv, u zavisnosti od frekvencije korišćenja, što se propisuje ostalim normativnim aktima poslodavca. Po potrebi, usled različitih tehnoloških procesa i promene vrste rada može se predvideti i dopunski elementi lične zaštitne opreme.

Član 48.

Za obezbeđenje lične zaštitne opreme, odgovoran je poslodavac.

Za korišćenje lične zaštitne opreme, odgovoran je poslodavac, poslovođa, kao i sam zaposleni u delokrugu svoga rada.

VI ORGANIZOVANJE POSLOVA BEZBEDNOSTI I ZDRAVLJA NA RADU

Član 49.

Poslodavac je dužan da organizuje poslove za bezbednost i zdravlje na radu.

Član 50.

Poslove bezbednosti i zdravlja na radu može da obavlja lice koje ima položen stručni ispit u skladu sa Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu.

Član 51.

Poslove bezbednosti i zdravlja na radu poslodavac **obavlja sam** u delatnostima trgovine na malo, usluga smeštaja i ishrane, informisanja i komunikacija, finansijskim i osiguranja, poslovanja nekretninama, stručnim, naučnim, inovacionim, administrativnim i pomoćnim uslužnim delatnostima, obaveznog socijalnog osiguranja, obrazovanja, umetnosti, zabave i rekreacije, kao i ostalim uslužnim delatnostima, ako ima do 20 zaposlenih i nije dužan da ima položen stručni ispit.

Član 52.

Za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu poslodavac može da odredi jednog

ili više od svojih zaposlenih ili da angažuje pravno lice, odnosno preduzetnika koji imaju licencu (lice za bezbednost i zdravlje na radu).

Član 53.

Poslodavac odlučuje o načinu organizovanja poslova za bezbednost i zdravlje na radu u zavisnosti od:

1. tehnološkog procesa,
2. organizacije, prirode i obima procesa rada,
3. broja zaposlenih koji učestvuju u procesu rada,
4. broja radnih smena,
5. procenjenih rizika,
6. broja lokacijski odvojenih jedinica,
7. vrste delatnosti.

VII OSPOSOBLJAVANJE ZAPOSLENIH ZA BEZBEDAN I ZDRAV RAD

Član 54.

Ospozobljavanje zaposlenog za bezbedan i zdrav rad vrši se **kod zasnivanja radnog odnosa, odnosno drugog radnog angažovanja, premeštaja na druge poslove, prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad, ili promene opreme za rad kao i kod promene procesa rada** koji može prouzrokovati promenu mera za bezbedan i zdrav rad.

Ospozobljavanje iz stava 1. ovog člana obavlja se u toku radnog vremena i troškovi ospozobljavanja padaju na teret poslodavca.

Član 55.

Ospozobljavanje zaposlenih za bezbedan i zdrav rad priprema i sprovodi lice za bezbednost i zdravlje na radu.

Ospozobljavanje za bezbedan i zdrav rad zaposlenog mora da bude prilagođeno specifičnostima njegovog radnog mesta i sprovodi se po programu, čiji sadržaj poslodavac mora, kada je to potrebno, da obnavlja i menja.

Ospozobljavanje zaposlenih za bezbedan i zdrav rad poslodavac obavlja teorijski i praktično, u skladu sa programom ospozobljavanja za bezbedan i zdrav rad koji donosi poslodavac.

Proveru ospozobljenosti iz stava 1. ovog člana vrši lice za bezbednost i zdravlje na radu.

Periodične provere ospozobljenosti za bezbedan i zdrav rad zaposlenog koji radi na radnom mestu sa povećanim rizikom vrše se najkasnije u roku od jedne godine od dana prethodne provere, a na ostalim radnim mestima najkasnije u roku od četiri godine od dana prethodne provere.

Ospozobljavanje za bezbedan i zdrav rad obavlja se na jeziku koji zaposleni razume i prilagođava se mogućnostima i sposobnostima osoba sa invaliditetom.

Član 56.

U postupku osposobljavanja zaposleni se upoznaje sa svim vrstama rizika na poslovima i radnim mestima na koja se određuje, kao i o konkretnim merama za bezbednost i zdravlje na radu u skladu sa proceni rizika.

Član 57.

Obaveštenja, uputstva ili instrukcije u pismenoj formi izrađuje lice za bezbednost i zdravlje na radu. Dostavljanje obaveštenja, uputstva ili instrukcija zaposlenom na upoznavanje i postupanje, obavlja lice za bezbednost i zdravlje na radu.

O dostavljanju obaveštenja, uputstva ili instrukcija zaposlenom, odnosno o dodatnom osposobljavanju zaposlenog za bezbedan i zdrav rad, lice za bezbednost i zdravlje na radu vodi posebnu evidenciju.

VIII OSPOSOBLjAVANJE ZAPOSLENIH ZA PRUŽANjE PRVE POMOĆI**Član 58.**

Poslodavac je dužan da obezbedi pružanje prve pomoći, da osposobi odgovarajući broj zaposlenih za pružanje prve pomoći i obezbedi sredstva i opremu za pružanje prve pomoći.

Član 59.

Za pružanje prve pomoći moraju biti osposobljeni rukovodioци, kao i najmanje 2% od ukupnog broja izvršilaca u jednoj radnoj smeni ili lokacijski odvojenoj jedinici, za osnovno ili napredno osposobljavanje za pružanje prve pomoći u zavisnosti od procenjenih rizika.

Poslodavac je dužan da obezbedi da pri radu na radnom mestu sa povećanim rizikom bude prisutan najmanje jedan zaposleni sa završenim naprednim osposobljavanjem za pružanje prve pomoći.

Član 60.

Poslodavac je dužan da obezbedi zidni ormarić ili prenosivu torbu za pružanje prve pomoći u radnim prostorijama i prostorima namenjenim za rad na otvorenom.

Jedan ormarić ili prenosiva torba za pružanje prve pomoći dovoljni su do 20 zaposlenih, od 20 do 100 zaposlenih i dalje na svakih 100 zaposlenih, još po jedan ormarić ili prenosiva torba.

Član 61.

Prvu pomoć povređenom ili naglo obolelom, pruža zaposleni koji ima završeno osposobljavanje za pružanje prve pomoći.

Za svaku povredu ili naglo nastalu bolest potrebno je da se pozove i zaposleni sa završenim naprednim osposobljavanjem za pružanje prve pomoći.

Zaposleni na radnim mestima sa povećanim rizikom u toku osposobljavanja za bezbedan i zdrav rad moraju biti osposobljeni da sami sebi pomognu, ukoliko im stanje to dozvoljava.

Član 62.

O sposobljavanje zaposlenih obuhvata teorijski i praktični deo i mora se prilagoditi rizicima na radnom mestu i sprovodi se prema Programu osposobljavanja iz prve pomoći, a sadržina programa mora da obuhvati osnovno osposobljavanje iz prve pomoći za sva radna mesta u radnoj okolini i napredno osposobljavanje iz prve pomoći za radna mesta sa povećanim rizikom.

Član 63.

Teoretsko i praktično osposobljavanje obavljaju služba medicine rada koja nakon obavljenog osposobljavanja i provere izdaje uverenje o osposobljenosti zaposlenih za pružanje prve pomoći.

Evidenciju o osposobljenosti za pružanje prve pomoći vodi lice za bezbednost i zdravlje na radu.

IX PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 64.

Odredbe ovog Pravilnika primenjuju se i tumače u skladu sa Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu i drugim propisima.

Pitanja koja nisu regulisana i uređena ovim Pravilnikom neposredno će se rešavati primenom Zakona i drugih propisa.

Član 65.

Izmene i dopune ovog Pravilnika vršiće se po istom postupku po kojem je i usvojen.

Član 66.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja, a objavljuje se isticanjem na oglasnoj tabli, odnosno na zvaničnoj internet stranici Fakulteta.

Službena beleška:

Ovaj Pravilnik istaknut je na oglasnoj tabli,
odnosno objavljen je na zvaničnoj internet
stranici Fakulteta dana 08.02.2022. godine.

